A woman's voice is indecent?

Dov Raphael, MA (Schechter Institute of Jewish Studies, Jerusalem)

Based on a seminar paper supervised by Prof. Moshe Benovitz

1. Exodus 15:20-21

וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אַהֲרֹן אֶת-הַתֹּף בְּיָדָהּ וַתֵּצֶאןָ כָּל-הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתֻפִּים וּבְמְחֹלֹת. **וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם** שִׁירוּ לַה' כִּי-גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם.

Then Miriam the prophet, Aaron's sister, took a timbrel in her hand, and all the women followed her, with timbrels and dancing. **Miriam sang to them**: "Sing to the Lord, for he is highly exalted. Both horse and driver he has hurled into the sea."

2. Judges 5:1-2

וַתָּשַׁר דְּבוֹרָה וּבָרָק בֶּן-אֲבִינֹעַם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר. בִּפְרֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרְכוּ ה'

On that day Deborah and Barak son of Abinoam sang this song: "When the princes in Israel take the lead, when the people willingly offer themselves, praise the Lord"

3. II Samuel 19:36

בֶּן-שְׁמֹנִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם הַאֵדַע בֵּין-טוֹב לְרָע אִם-יִטְעַם עַבְדְּךָ אֶת-אֲשֶׁר אֹכַל וְאֶת-אֲשֶׁר אֶשְׁתֶּה אִם-אֶשְׁמַע עוֹד **בְּקוֹל שָׁרִים וְשָׁרוֹת**

I am now eighty years old. Can I tell the difference between what is enjoyable and what is not? Can your servant taste what he eats and drinks? Can I still hear the voices of male and female singers?

4. Ezra 2:65 (the return to Zion)

מִלְּבַד עַבְדֵיהֶם וְאַמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה וְלָהֶם מְשֹׁרְרִים **וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתָיִם**

Besides their 7,337 male and female slaves; and they also had 200 male and female singers.

5. Talmud Bavli Berakhot 24a

אָמַר רִ' יִצְחָק: טֶפַח בָּאִשָּׁה עֶרְוָה ... לוֹמַר לָךְ כָּל הַמִּסְתַּכֵּל בְּאֶצְבַּע קְטַנָּה שֶׁל אִשָּׁה, כְּאִילּוּ מִסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם הַתּוֹרֶף. **אֶלָּא בְּאִשְׁתּוֹ וְלִקְרִיאַת שְׁמַע**.

אָמַר רַב חִסְדָּא: שׁוֹק בָּאִשָּׁה עֶרְוָה...

אָמַר שְׁמוּאֵל: **קוֹל בָּאִשָּׁה עֶרְוָה**, שֶׁנֶּאֱמַר: (שיר השירים ב, יד) [הַרְאִינִי אֶת-מַרְאַיִךְ, הַשְׁמִיעֵנִי אֶת-קוֹלֵךְ] כִּי-קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה.

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: שֵׂעָר בָּאִשָּׁה עֶרְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר: (שיר השירים ד, א) שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים.

Rabbi Yitzḥak stated: An exposed handbreadth in a woman constitutes nakedness... This was to tell you**:** Anyone who gazes upon a woman's little finger is considered as if he gazed upon her naked genitals . Rather, it is referring even to his wife, **with regard to the recitation of Shema**. One may not recite Shema before an exposed handbreadth of his wife.

Rav Ḥisda said: Even a woman's exposed leg is considered nakedness...

Shmuel further stated: **A woman's voice is considered nakedness**, which he derives from the praise accorded a woman's voice, as it is stated: "[Show me your face, let me hear your voice,] for your voice is sweet and your face is lovely" (Song of Songs 2:14).

Similarly, Rav Sheshet stated: Even a woman's hair is considered nakedness, for it too is praised, as it is written: "Your hair is like a flock of goats, trailing down from Mount Gilead" (Song of Songs 4:1).

6. Talmud Bavli Kiddushin 70a, with Steinsalz translation

אָמַר לֵיהּ [ר' נחמן]: תֵּיתֵי [תבוא] דְּוַנַּג תַּשְׁקֵינַן [ותשקה אותנו].

אָמַר לֵיהּ [ר' יהודה]: הָכִי אָמַר שְׁמוּאֵל: אֵין מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּאִשָּׁה.

- קְטַנָּה הִיא.
- בְּפֵירוּשׁ אָמַר שְׁמוּאֵל: אֵין מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּאִשָּׁה כְּלָל, בֵּין גְּדוֹלָה בֵּין קְטַנָּה.
- נְשַׁדַּר לֵיהּ מָר שְׁלָמָא [ישלח אדוני דרישת שלום] לְיַלְתָּא.

אָמַר לֵיהּ: הָכִי אָמַר שְׁמוּאֵל: **קוֹל בָּאִשָּׁה עֶרְוָה**.

- אֶפְשָׁר עַל יְדֵי שָׁלִיחַ.

אָמַר לֵיהּ: הָכִי אָמַר שְׁמוּאֵל: אֵין שׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹם אִשָּׁה.

- עַל יְדֵי בַּעְלָהּ!
- אָמַר לֵיהּ: הָכִי אָמַר שְׁמוּאֵל: אֵין שׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹם אִשָּׁה כְּלָל.

שְׁלַחָה לֵיהּ דְּבֵיתְהוּ: [אשתו שהקשיבה לחילופי הדברים] : שְׁרִי לֵיהּ תִּגְרֵיהּ דְּלָא נִישַׁוְּוָךְ [התר, גמור, לו את עניינו שלא יעשה אותך] כְּשְׁאָר עַם הָאָרֶץ. [שהרי כל דבר שאתה אומר הוא סותר אותו, ומראה מקור לדבריו.]

Rav Naḥman said to him (Rav Yehuda): Let my daughter Donag come and pour us drinks. Rav Yehuda said to him: This is what Shmuel says: One may not make use of a woman for a service such as this. Rav Naḥman replied: She is a minor. Rav Yehuda retorted: Shmuel explicitly says: One may not make use of a woman at all, whether she is an adult or a minor.

Later on, Rav Naḥman suggested: Please send my regards to my wife Yalta. Rav Yehuda said to him: This is what Shmuel says: **A woman's voice is considered nakedness,** [and one may not speak with her]. Rav Naḥman responded: It is possible to send your regards with a messenger. Rav Yehuda said to him: This is what Shmuel says: One may not send greetings to a woman even with a messenger, as this may cause the messenger and the woman to relate to each other inappropriately. Rav Naḥman countered by suggesting that he send his greetings with her husband, which would remove all concerns. Rav Yehuda said to him: This is what Shmuel says: One may not send greetings to a woman at all. Yalta, his wife, who overheard that Rav Yehuda was getting the better of the exchange, sent a message to him: Release him and conclude your business with him, so that he not think you are an ignoramus. [Because for everything you say, he has an answer and a source to back it up].

7. Talmud Yerushalmi Ḥallah 2:5

הָדָא אָמְרָה [זה אומר] עֲגָבוֹת אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם עֶרְוָה. הָדָא דְאַתְּ אָמַר לִבְרָכָה אֲבָל לְהַבִּיט אֲפִילוּ כָּל שֶׁהוּא אָסוּר. כְּהָדָא דְתַנֵּי [כפי ששנינו] הַמִּסְתַּכֵּל בַּעֲקֵיבָהּ שֶׁלְּאִשָּׁה כְּמִסְתַּכֵּל בְּבֵית הָרֶחֶם. וְהַמִּסְתַּכֵּל בְּבֵית הָרֶחֶם כִּילּוּ בָּא עָלֶיהָ. שְׁמוּאֵל אָמַר **קוֹל בְּאִשָּׁה עֶרְוָה** מַה טַעַם (ירמיהו ג׳:ט) וְהָיָה מִקּוֹל זְנוּתָהּ וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ וְגוֹ׳.

This means that buttocks are not sex organs. That is, for benedictions, but to look at them in any way is forbidden. As it was stated: He who looks at a woman's heel is as if he looked at her genitals, and he who looks at her genitals is as if he had intercourse with her. Samuel said, **a woman's voice is considered nakedness**. What is the reason? (Jer. 3:9) "From the sound of her whoring the land became polluted"

Questions:

a. What does עֶרְוָה mean?
b. Is the proof-text relevant?
c. Singing voice or speaking voice?
d. Is this halakhah or aggadah?
e. General prohibition, or just when reciting Shema?

8. Definition of “erva” in Even-Shushan’s Hebrew dictionary

עֶרְוָה, נ., (1) מערומי הגוף ... ״וַיְכַסּוּ אֵת עֶרְוַת אֲבִיהֶם״ (בראשית ט׳:כג) ... (2) בהשאלה: דבר חרפה, גנאי ... ״וְלֹא-יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר״ (דברים כג׳:טו) (3) זנות, ניאוף: ״שְׁחוֹק וְקַלּוּת רֹאש מַרְגִּילִין לְעֶרְוָה״ (אבות ג יב).

The word can mean “sexual organs” (Gen., Lev.), something indecent or disgusting (Deut.) or sexual misconduct (Mishna).

9. Song of Songs 2:14

יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה
הַרְאִינִי אֶת-מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת-קוֹלֵךְ
כִּי-קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה.

My dove in the clefts of the rock, in the hiding places on the mountainside -

show me your face, let me hear your voice;

for your voice is sweet, and your face is lovely.

10. Midrash “Leket Tov” on the Song of Songs:

משל למלך שהיתה לו בת נאה, והיה אוהב לשמוע קולה ולראות יפיה, והיא היתה מסתתרת ממנו. מה עשה המלך? צוה לעבדיו להפחידה, כסבורה היא שהם ליסטין. התחילה [הבת] לצעוק ״אבא, אבא!״ ויוצאה אל המלך. אמר לה: ״הראיני את מראיך השמיעיני את קולך״. כך בזמן שישראל מתיאשין מן השם, מפחידים על ידי האומות – והם מבקשים רחמים לפניו, ועושים מעשים טובים - והוא מושיען.

It is like a king who had a beautiful daughter, and **he liked to hear her voice** and see her beauty, and she would hide from him. What did the king do? He commanded his servants to frighten her. The daughter, thinking they were robbers, began to shout, "Father, Father!" and went to the king. He said to her, "Show me your face, let me hear your voice."

Thus, when Israel despairs of God, and they are frightened by the Gentiles, they ask him for mercy and do good deeds – then God comes and saves them.

11. Jeremiah 3:6-9

וַיֹּאמֶר ה׳ אֵלַי בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ הַמֶּלֶךְ הֲרָאִיתְ אֲשֶׁר עָשְׂתָה מְשֻׁבָּה יִשְׂרָאֵל הֹלְכָה הִיא עַל־כָּל־הַר גָּבֹהַּ וְאֶל־תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן וַתִּזְנִי־שָׁם: ... הָיָה֙ מִקֹּ֣ל זְנוּתָ֔הּ וַתֶּחֱנַ֖ף אֶת־הָאָ֑רֶץ וַתִּנְאַ֖ף אֶת־הָאֶ֥בֶן וְאֶת־הָעֵֽץ׃

During the reign of King Josiah, the Lord said to me, “Have you seen what faithless Israel has done? She has gone up on every high hill and under every spreading tree and has committed adultery there… Because she took her whoredom so **lightly**, she polluted the land, committing adultery with stone and tree.

12. Mishna Sota 9:9-11 and Talmud Bavli 48a

מִשֶּׁרַבּוּ הָרָצְחָנִין, בָּטְלָה עֶגְלָה עֲרוּפָה ... מִשֶּׁרַבּוּ הַמְנָאֲפִים, פָּסְקוּ הַמַּיִם הַמָּרִים, וְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי הִפְסִיקָן ... מִשֶּׁמֵּת יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵדָה וְיוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם, בָּטְלוּ הָאֲשְׁכּוֹלוֹת... יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל הֶעֱבִיר הוֹדָיַת הַמַּעֲשֵׂר. אַף הוּא בִּטֵּל אֶת הַמְעוֹרְרִין, וְאֶת הַנּוֹקְפִין... מִשֶּׁבָּטְלָה סַנְהֶדְרִין, **בָּטְלָה הַשִּׁיר מִבֵּית הַמִּשְׁתָּאוֹת**, שֶׁנֶּאֱמַר: ״בַּשִּׁיר לֹא יִשְׁתּוּ יָיִן״ וְגוֹ׳ (ישעיה כד, ט)...

From the time when murderers proliferated, the ritual of the heifer whose neck is broken was nullified. … From the time when adulterers proliferated, the performance of the ritual of the bitter waters was nullified … From the time when Yosei ben Yo’ezer of Tzereida and Yosei ben Yehuda of Jerusalem died, the clusters ceased… Yoḥanan the High Priest took away the declaration of the tithe. … From the time when the Sanhedrin ceased **song was also nullified from the places of feasts**, i.e., it was no longer permitted to sing at a feast where wine was served, as it is stated: “With song they shall not drink wine” (Isaiah 24:9).

אמר רב יוסף: זמרי גברי, ועני נשי: פריצותא. [אם מזמרים הגברים ועונות הנשים, פריצות היא]

זמרי נשי, ועני גברי: כאש בנעורת. [אם מזמרות הנשים ועונים הגברים, הרי זה גורם להבערת היצר כאש בנעורת]

למאי נפקא מינה? לבטולי הא מקמי הא. [מה יוצא מזה? … לבטל זה מלפני זה, כי אם אינו יכול לבטל את השירה בכלל – שיבטל תחילה את האופן החמור יותר, שהוא כאש בנעורת]

Rav Yosef said: If men sing and women respond, this is licentiousness. **If women sing and men respond, it causes the evil inclination to burn** as if one were setting fire to chips of kindling. The Gemara poses a question: What difference is there? Rav Yosef indicates that in any case both are prohibited. The Gemara answers: To nullify one before the other, i.e., if it is impossible to ban singing entirely, they should at least stop the most problematic form.

13. Shulḥan Arukh Oraḥ Ḥayim 75:3 and gloss

יש ליזהר משמיעת קול זמר אשה בשעת ק״ש הגה: ומפי׳ בשמתו מבל קול הרגיל בו מינו ערוה

A man should be careful not to listen to a woman's singing voice **while he is reciting the Shema**. Gloss: even of his wife, but it is a voice he is used to, this is not considered indecent.

14. Responsa of the Ḥatam Sofer (R. Moshe Sofer), 1814

השמעת קול הנשים בין האנשים **תועבה היא** וכעורה יחשב אצלינו. ע״כ לא יתכן לעשות כן ביום שוב האדון אשר אנחנו מבקשים אל היכלו כֻּלּוֹ אומר כבוד ואיסור דבר זה מבואר בש״ס סוטה מ״ח ע״א.

Listening to women singing together with men is an **abomination** and is an ugly thing among us (Jews). It is unthinkable to do such a thing in God's holy abode. This prohibition is expounded in the Talmud in Sotah 48a.

15. Responsa of Rabbi Yehiel Weinberg (Germany, 1930s)

הן רואות עלבון דחיפה לחוץ למחנה באיסור שאוסרים עליהן להשתתף בזמירות קודש

The girls feel insulted at being excluded from being able to sing Sabbath songs [together with the boys at youth camps etc.]

16. Article by Rabbi Jonathan Rosenzweig (Israel, 1999)

בימינו, שאנשים רבים רגילים בשמיעת קול אישה מוקלט (טלוויזיה ורדיו, דיסקים וקלטות), ייתכן שמותר לאנשים אלו לשמוע קול זמרת אישה, שהרי הם רגילים לו.

Today, when most people are used to hearing women's voices on TV, radio, CDs and cassettes, it is possible that such people should be allowed to listen to women's voices.

17. Soldiers at military ceremonies – Rabbi Elyakim Levanon (2011)

״על רבנים להורות לחיילים דתיים לצאת מאירועים הכוללים שירת נשים, **גם אם בחוץ תעמוד כיתת יורים**.״

The Rabbis should tell the religious solders to leave events which include women singing, even if they have to stand before a firing squad.

18. Rabbi David Bigman (Israel, 2009)

His responsum takes a "lenient" approach, relying on minority opinions to allow women to sing publicly in front of men under certain conditions. Rabbi Bigman outlined five criteria that determine whether women's public singing is acceptable: context and appropriate atmosphere, the song's lyrics, the musical style, the singer's attire and body language. He added that **the same criteria would hold true for men singing in front of women**, although that situation is not technically a matter of Jewish law.